

CHARAKTERYSTYKA MIKROBIOLOGICZNA I CHEMICZNA SKŁADOWISKA ODPADÓW POHUTNICZYCH NA OBSZARZE GÓRNEGO ŚLĄSKA.

Siebielec Sylwia¹, Siebielec Grzegorz², Grzęda Emilia¹

Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy

¹Zakład Mikrobiologii Rolniczej

²Zakład Gleboznawstwa i Erozji Ochrony Gruntów

Zanieczyszczenie gleb metalami może powodować toksyczność dla roślin i mikroorganizmów glebowych ograniczając zdolność gleby do pełnienia funkcji produkcyjnych i środowiskowych. Składowiska odpadów pohutniczych (żużli i odpadów popielastych) i gleby o ekstremalnie wysokich zawartościach cynku, ołowiu, kadmu i arsenu stanowią poważny środowiskowy problem w obszarach o dużym zagęszczeniu przemysłu hutniczego, czego przykładem jest obszar Górnego Śląska. Jak dotąd nie jest poznana rola mikroorganizmów w zasiedlaniu składowisk odpadów pohutniczych mimo, iż obszary te stanowią istotny problem środowiskowy.

Celem pracy była ocena wpływu osadu ściekowego i wapna odpadowego w wieloletnim doświadczeniu polowym w wierzchniej warstwie składowiska na parametry mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne

Próbki podłoża pobrano w roku 2016 z głębokości 0-20 cm w 3 powtórzeniach spod roślinności w wieloletnim doświadczeniu polowym (rekultywacja w 1997 r.) na składowisku w Piekarach Śląskich. Obszary składowiska potraktowane zostały różnymi dawkami osadu ściekowego i wapna odpadowego.

SKŁADOWISKO ODPADÓW POHUTNICZYCH W PIEKARACH ŚLĄSKICH

	BN-78/9186-1F	PTG 2008 ²	Frakcja > 0.1 mm (%)	Frakcja < 0.02 mm (%)	pH H ₂ O	CaCO ₃ (%)	OM (%)
0	pl	pg	76-88	5-13	8,1 ^a	14,80 ^a	19,47 ^a
	ps	pg					
	ps	ps					
I	ps	ps	75-82	6-8	8,0 ^a	7,43 ^{ab}	15,07 ^{ab}
	ps	ps					
	ps	ps					
II	pl	ps	82-83	4-5	7,6 ^b	1,12 ^b	9,33 ^b
	pl	pl					
	pl	pl					
III	ppmp	pp	53-64	15-20	8,0 ^a	16,67 ^a	17,47 ^a
	ppmp	pp					
	ppmp	pp					
IV	ppmp	pp	49-67	15-21	8,0 ^a	16,80 ^a	17,57 ^a
	ppmp	pp					
	ppmp	pp					
V	ppp	PVb	25-31	39-45	8,3 ^b	28,83 ^a	11,87 ^b
	ppp	PVb					
	ppp	PVb					
VI	plp	pp	29-37	27-35	8,0 ^a	22,23 ^{ab}	16,77 ^{ab}
	plp	pp					
	plp	pp					

¹Klasyfikacja ustalenia gleb i utworów mineralnych, grupy granulometryczne wg BN-78/9180-11

²Państwowe Towarzystwo Gleboznawcze. Klasyfikacja ustalenia gleb i utworów mineralnych 2008

	Aktywność dehydrogenaz ¹	Aktywność fosfatazy zasadowej ²	Aktywność fosfatazy kwaśnej ²
0	2,90 ^{ab}	53,95 ^a	51,97 ^a
I	2,25 ^a	44,16 ^a	78,80 ^a
II	3,95 ^{ab}	73,14 ^{ab}	135,74 ^{ab}
III	5,40 ^{ab}	105,08 ^{ab}	173,59 ^{ab}
IV	6,51 ^{bc}	142,08 ^{bc}	237,87 ^{bc}
V	4,72 ^{ab}	94,81 ^{ab}	170,42 ^{ab}
VI	9,61 ^c	182,57 ^c	309,42 ^c

¹µg TPF g s.m. -1

²µg p-nitrofenol g s.m. -1

> Aktywności były najwyższe dla osadu ściekowego i wapna odpadowego, zwłaszcza w dawce 300 i 200 t na hektar.

> Badania przeprowadzone w 2016 roku wykazały duże zróżnicowanie właściwości fizykochemicznych na składowisku odpadów pohutniczych

> Probki pobrane z obszaru kontrolnego oraz obiektu gdzie zastosowano osad ściekowy i wapno odpadowe charakteryzowały się przewagą frakcji grubej- 0,01 mm - do 88%.

> Całkowita zawartość Zn, Pb i Cd na składowisku była dość wysoka, a na obiekcie kontrolnym średnio przekraczała odpowiednio 19000, 4800 i 160 mg kg⁻¹.

> Najczęściej pojawiające się rodziny roślin na składowiskach odpadów pohutniczych to: Poaceae, Asteraceae, Brassicaceae, Convolvulaceae, Apiaceae, Caryophyllaceae, Caprifoliaceae, Scrophulariaceae, Fabaceae.

> Analizę statystyczną wyników wykonano z wykorzystaniem programu Statistica 13.0. Różnice między średnimi oceniano testem Tukey'a.

Kombinacja

Numeracja obiektów poddanych rekultywacji

	Kombinacja	
	Osad ściekowy	Wapno odpadowe
0	Brak nawożenia	Brak nawożenia
I	150 t/ha	0
II	300 t/ha	0
III	150 t/ha	100 t/ha
IV	300 t/ha	100 t/ha
V	150 t/ha	200 t/ha
VI	300 t/ha	200 t/ha

	Ekstrakcja pierwiastków śladowych w H ₂ O			Zawartość całkowita pierwiastków śladowych				
	Cd	Zn	Pb	Cd	Pb	Zn	Cd	Hg
0	0,016 ^a	0,074 ^a	0,068 ^a	162,91 ^a	4876,44 ^{ab}	19858,68 ^b	1286,23 ^b	0,518 ^a
I	0,020 ^a	0,738 ^{ab}	0,408 ^{ab}	607,38 ^a	16393,69 ^b	24040,04 ^b	1219,23 ^b	2,150 ^{ab}
II	0,027 ^a	1,493 ^b	0,764 ^b	241,91 ^a	6350,77 ^{bc}	7612,84 ^b	272,98 ^{ab}	2,703 ^{ab}
III	0,009 ^a	0,946 ^{ab}	0,279 ^{ab}	333,38 ^a	9482,91 ^{bc}	26273,89 ^b	671,57 ^{ab}	2,091 ^{ab}
IV	0,011 ^a	1,186 ^{ab}	0,318 ^{ab}	224,19 ^a	6503,49 ^{bc}	17520,59 ^b	676,97 ^{ab}	1,711 ^{ab}
V	0,002 ^a	0,074 ^a	0,039 ^a	134,159 ^a	3052,06 ^c	16202,52 ^b	213,166 ^b	0,981 ^a
VI	0,002 ^a	0,824 ^{ab}	0,084 ^a	95,54 ^a	2302,62 ^c	13424,84 ^b	173,368 ^b	1,855 ^{ab}

Skład botaniczny roślin

Order	Familia	Genus	Species	I	II	III	IV	V	VI
Poaceae	Poaceae	<i>Agris</i>	<i>Agris capillaris</i>	+	+	+	+	+	+
Asteraceae	Asteraceae	<i>Arenaria</i>	<i>Arenaria vulgaris</i>	+	+	+	+	+	+
Poaceae	Poaceae	<i>Calamagrostis</i>	<i>Calamagrostis epigloea</i>	+	+	+	+	+	+
Asteraceae	Brassicaceae	<i>Anthyllus</i>	<i>Anthyllus arvensis</i>	+	+	+	+	+	+
Asteraceae	Asteraceae	<i>Carduus</i>	<i>Carduus arvensis</i>	+	+	+	+	+	+
Solanaceae	Convolvulaceae	<i>Convolvulus</i>	<i>Convolvulus repens</i>	+	+	+	+	+	+
Apiaceae	Apiaceae	<i>Daucus</i>	<i>Daucus carota</i>	+	+	+	+	+	+
Poaceae	Poaceae	<i>Festuca</i>	<i>Festuca arvensis</i>	+	+	+	+	+	+
Poaceae	Poaceae	<i>Festuca</i>	<i>Festuca ovina</i>	+	+	+	+	+	+
Poaceae	Poaceae	<i>Festuca</i>	<i>Festuca rubra</i>	+	+	+	+	+	+
Asteraceae	Asteraceae	<i>Hieracium</i>	<i>Hieracium pilosella</i>	+	+	+	+	+	+
Asteraceae	Asteraceae	<i>Hypochaeris</i>	<i>Hypochaeris glabra</i>	+	+	+	+	+	+
Asteraceae	Asteraceae	<i>Hypochaeris</i>	<i>Hypochaeris radicata</i>	+	+	+	+	+	+
Caryophyllaceae	Caryophyllaceae	<i>Melandrium</i>	<i>Melandrium album</i>	+	+	+	+	+	+
Poaceae	Poaceae	<i>Poa</i>	<i>Poa pratensis</i>	+	+	+	+	+	+
Caryophyllaceae	Caryophyllaceae	<i>Silene</i>	<i>Silene vulgaris</i>	+	+	+	+	+	+
Asteraceae	Asteraceae	<i>Solidago</i>	<i>Solidago rigida</i>	+	+	+	+	+	+
Dipsacaceae	Caprifoliaceae	<i>Valeriana</i>	<i>Valeriana officinalis</i>	+	+	+	+	+	+
Lamiaceae	Scrophulariaceae	<i>Veronica</i>	<i>Veronica pilosella</i>	+	+	+	+	+	+
Fabaceae	Fabaceae	<i>Vicia</i>	<i>Vicia cracca</i>	+	+	+	+	+	+